

wDIT MANUSCRIPT INTEGREREN MET MANUSCRIPT BIOGRAFIEEN
ZUIDZOOM (2).

=====

RAZ:

30 augustus 1479 (Ghegeven int jair onss heren dusent vierhondert negen ende tsoventich des Manendages na sant Johansdach decolacionis) Evert van Wylp, ridder, oorkondt, dat Jutte Mueess hem de grove en smalle tienden over Bornijck in het kerspel Voirst (Voorst), buerschap Noertemppe (Noord-Empe), tot een Zutphense leen verzocht heeft.

=====

De stad Arnhem aan heer EVERD VAN WILP, ridder, heer ARND VAN GHOIR en WILHEM VAN DOIRNICK, schatmeester in Veluwen. Verzoek, om eenige punten in acht te nemen bij het inzamelen van de schatting voor den hertog. Oorspr. op papier (Inv. no. 172a)

Datering: (14)46 December 21

=====

De rector en de universiteit van Parisia aan (de stad Arnhem). Verzoek, om heer EVERARDUS DE WILP en WINANDUS DE ARNHEM, prior van Monickhuysen, en GERARDUS VAECK, executeurstestamentair van den uitersten wil van meester JOHANNES DE ARNHEM genaamd DE HUEVEN, aan te sporen, dit testament uit te voeren. Oorspr. op papier (Inv. no. 180)

Datering: 1457 Juni 21

=====

EX: GRASWINCKEL, D.P.M.: Oud-Archief Gem. Arnhem, 1935

338. (14)83 October 9 [op St. Victoires avent].

RUTT VAN A K E N aan de stad Amersfoirt. Maanbrief tot betaling van het verschuldigde in verband met het knevelen van heer **EVERT VAN WILP**, ridder.

Afschrift (Inv. no. 204).

N . B . Behoort bij Br. no. 339.

339. (14)83 October 14.

De stad Amersfoirt aan de stad Arnhem. Ontkenning, dat de stad iets schuldig is aan **RUT VAN AKEN**, gewezen schout van Uen, in verband met de gevangenneming van heer **EVERT VAN WILP**.

=====

EX GA 2000 OUD ARCHIEF ARNHEM

Burgemeesters, schepenen en raad van Arnhem oorkonden, dat ELIZABETH VAN ARNHEM, weduwe, vrouwe tot Wilpp, verklaart in erfpacht ontvangen te hebben van deken en kapittel van St. Peter tUtrecht de helft van het veer te Arnhem op de voorwaarden, vermeld in den brief d.d. 1484 Mei 8 (Regest 1123), welke in dezen is geïnsereerd. Oorspr. (Inv. no. 2418); het stadszegel en dat van ELIZABETH VAN ARNHEM zijn verloren

Datering: 1485 Augustus 3

=====

EVERT VAN WILP, ridder, aan de stad Arnhem. Verzoek om bericht op hetgeen hij de afgevaardigden der stad op de vergadering te Begberge gevraagd heeft. Oorspr. op papier (Inv. no. 181)

Datering: (14)58 Juni 20

=====

De stad Arnhem aan heer EVERT VAN WILP, ridder. Antwoord, dat de stad zich niet bewust is heer EVERT in iets te kort te hebben gedaan. Minuut (.Inv. no. 181)

Datering: (14)58 Juni 23

=====
EVERT VAN WILP, ridder, aan de stad Nymegen en de afgevaardigden der hoofdsteden, aldaar vergaderd. Bericht, waarom hij niet ter dagvaart te Nymegen is verschenen. Afschrift (Inv. no. 181)
Datering: 1458 Juli 1

=====
EVERT VAN WILPE, ridder, aan de stad Arnhem. Klacht over het innemen van zijn huis te Wilpe door LUBBERT VAN KEPPELL. Oorspr. op papier (Inv. no. 226)
Datering: 1504 September 25

=====

139 Elijzabet van Arnhem, weduwe tot Wilp, Evert van Wilp, ridder, en Margariet van Wilp oorkonden dat ze, met Jacob van Essen en Peter van Essen, een enige tijd onbetaald gebleven jaarrente van 21 Rijnse gulden, door hun moeder respectievelijk grootmoeder Jutte van Leembeke, van Honepel, ridders, en daarna door wijlen hun broer respectievelijk oom Wynant van Arnhem, ridder, uit het veer en de waard te Malburg, de maandagse spinding in de Moederkercke aan de armen, terwijl ze verklaren dat in geval van niet nakomen van genoemde verplichting van de vordering op de goederen van oorkonders in de ambten Veluwe en Veluwenzoom en in het schependom Arnhem, waarbij oorkonder, leenheer, van de betrokken goederen te verwerven en tenslotte toezeggen te zullen zorgen voor een vervanger, indien één der betaalden hun verplichtingen in deze zullen zijn ontheven

Datering: 1485 januari 5 [op den Heiligen Dartiendachsavont, to Lattijn genoemtt Epiphania Domini]

NB: Afschrift, inv.nr. 502, folio 166.
 Boven het afschrift onder meer: "uuijt Roozand ...".

ENKELE BIOGRAFISCHE NOTITIES ZUIDZOOM
ONVOLTOOID MANUSCRIPT.

=====
Gedenkwaardigheden I.A. Nijhoff, 1859, p. 278, nr. 378: "“Hertog Karel erkent schuldig te zijn aan Willem jonggrave tot den Berg, 400 gulden, terzake van een overeenkomst onlangs gesloten met Evert van Wilp, ridder, en belooft die met zes ten honderd te verrenten”".

=====
1521 April 30. De richter in Overbetuwen oorkondt, dat Arndt van Ghent en Elyzabeth, zijn echtgenoot, in erfpacht ontvangen hebben van deken en kapittel van de Sunte Walburgen kerkte Aernhem 48 morgen land, geheeten Kleyn Barell, gelegen onder Bommel en Gendt bij Kleyn Barell, tegen 21 Rijnsche guldens 's jaars. Gegeven inden jair ons Heren viiffthinhondert ende een ende twyntich, op Sunte Philippus' ende Jacobus' avondt apostolorum, geheeyten Meyavont. Oorspr. (Inv. n°. 15). Met de zegels van den richter Goessen van Hoenssler en van de gerichtsliden Wilhem inghien Nulandt (sterk geschonden) en Wilhem Bidder in groene was.

Ex: MARIS A.J.: Archief Kapittel St. Walburg, Arnhem, 1931

=====
(N: Enige nadere informatie over van Wytenhorst: 1523 juli: Carl, hertog van Gelre, benoemt Johan van Wittenhorst tot ambtman 's lands van Kessel. 1524-11-06: Karel, hertog van Gelre, verpandt aan Johan van Wytenhorst de halve heerlijkheid van der Horst in het land van Kessel,zoals hij die van Eduard van Boicholt ingelost had. 1530-02-12: Karel, hertog van Gelre, stelt Johan van Wytenhorst, ambtman 's lands van Kessel, en diens vrouw Joest van Wese, in het erfelijk bezit van het halve huis en de halve heerlijkheid Horst gedurende hun leven wegens geleend geld, losbaar met 1.500 Emser guldens. Hij (Johan) was er op 1523-09-02 mee beleend. Op 1570-12-10 verstierf het op zijn zoon Johan. Op 1531-04-21 verpandt Hertog

Karel aan Johan van Wytenhorst de breuken in het land van Kessel voor duizend g. gulden, die hij hem geleend had tot die belegering van ter Borch en om Wisch te straffen. 1531-07-31 Karel, hertog van Gelre, stelt Johan van Wittenhorst tot ambtman van Kessel. Op 1537-11-19: “Johans van Wytenhorst, heeren van ter Horst, amptman ons landts van Kessel” is aanwezig wanneer Karel van Gelre genoeg neemt met de voorstellen aan hem gedaan door de steden Nijmegen en Zutphen. Gehuwd geweest met 1. Elisabeth van Berle, overleden 1529, uit welk huwelijk twee dochters. 2. Josina van Wees, geboren 1497, waaruit o.a. de zonen Johan, heer te Horst, Diederik, kanunnik te Luik, Herman, heer van Sonsfeld, Waalwijk, Eethen, Meeuwen, Drongelen en Gansoyen. Johan deed de kerk te Horst diverse schenkingen; hij overleed 3 juli 1569 en zijn vrouw Josina op 27 november 1572.)

Deze bijdrage bevat gegevens en gebeurtenissen van enkele min of meer belangrijke actoren op de Zuidzoom, het gebied van de huidige gemeente Renkum, hoofdzakelijk in de Late Middeleeuwen en in de eerste helft van de 16^e eeuw.

Tenzij anders vermeld worden de specifieke literatuurplaatsen waaruit de gegevens afkomstig zijn — vanwege de zeer grote veelheid ervan — niet in een notenoverzicht vermeld.

Brief, waarbij de hertog van Bourgondië Everard van Wilp in de pandschap der tienden te Arderbroek en te Wilp bevestigt, 1475 mei 12. 1 charter

De stad Arnhem aan Sander (Bentinck). Bevel om den hertog te verzoeken, Arnt van der Lawyck, ambtman in Averbetuwen, verlof te geven, de taxatie van den nieuwen dijk te verrichten. 21-04-1497. Gelders Archief, Regesten

In B&M dl 57, 1958 (pagina 51 t/m 64) komt tot 2 x toe voor Arndt van der Lauwyck Jordaens zoon op 30-08-1452 onder nrs. 26 en 27:

Nr. 26. 30-08-1452: Ott van de Stade, richter in Overbetuwe, oorkondt, dat Gillis inge Nuelandt en Lijsbeth, zijn echtgenote, overgedragen hebben aan Herman van Wye hermans zoon, *procurator der vier canonicale prebenden in de kerk te Elst*, waarvan Arndt van der Lauwyck Jordaens zoon, Willem inge Nuelandt Dircks zoon, priester, Bernt van Brien en Otto van Lendt Bernts zoon bezitters zullen zijn, een rente van 100 overlandse rijns gl 's jaars, gaande uit “huys ende hoffstat, geheyten dat Nuelandt, mit syne toebehoor” en verdere landerijen enz., waaronder “huys ende hoff meet syn toebehoor, daer Gerduyt Tops mit haer kinderen ter tijt op wont”, in de maalschap van Lienden, kerspel Elst.

In een toegevoegd N.B. staat: “Dit geschiede op den Proost” (=Praest).

Nr. 27 30-08-1452: Ott van den Stade, richter in Overbetuwe, oorkondt, dat Gillis ingen Nuelandt en Lijsbet, zijn echtgenote, overgedragen hebben aan Herman van Wye Hermans zoon, “toevenger” (procurator) der *vier canonicale prebenden*, waarvan Aerent van Lauwyck Joordens zoon, heer Willem inge Nuelandt Derricks zoon, Berndt van Brynen en Ott van Lentt Verndts zoon bezitters zullen zijn, een rente van 100 overlandse rijns gl. 's Jaars, gaande uit “*huys ende hoffstat, geheyten de Bredelaer*” c.a., groot 76 morgen lands, één morgen naast de koeweide en 26 morgen lands, welke Derrick van Brelar van de heerlijkheid van Gelre in erfpacht heeft gehad, gelegen in het kerspel Elst en de maalschap van Borchaemb.

In een toegevoegd N.B. staat: “Dit geschiede opge Prayst”.

11511. 14(5)1 (Juli 6) des Dynxsdages na senie Mertens dach Translacionem. Seheidsrechtelijke uitspraak van Willem Ingen Nyvf elant e. s. in het geschil tusschen JohanVan den Walle, 's kapittels rentmeester van de Veluwe, en Ghysbert Van Heerde (over de afrekening van het door hem vroeger beheerde rentambt der Veluwe?)

Ex: REGESTEN ST. PIETER, S. MULLER Fz., 1891

EX: 0001 Graven en hertogen van Gelre, graven van Zutphen

Kaerle, hertog van Gelre enz., verklaart dat voor heer Jacob van Croy, stadhouder van de lenen, en nader genoemde leenmannen, heer Arnt van Myddachten, ridder, zijn eed vernieuwd heeft als leenman van huis en voorburcht te Myddachten c.a. nadergenoemd, en zijn vrouw, vrouwe Belye van Willip, vrouwe te Myddachten, hieraan heeft laten lijftochten en beveelt zijn rechterlijke

ambtenaren in het land van Veluwen om laatstgenoemde na de dood van haar man in het bezit te handhaven.

Datering: 1492 augustus 23 [op sent Baltholomeus avont apostoli]

=====

1689.01-0065

Voor schepenen van de voogdij van Gelrelandt staat de buurschap Anghen Eeyll drie tot vier morgen uit haar meent af aan de voogd Johan van Wyttenhorst, mits goedkeuring van de hertog.

Datering: 1521 juni 7 of 6 Of 1522 juni 7

=====

Kairll, hertog van Gelre enz., stelt Johan van Wyttenhorst voor minimaal vier jaar aan tot ambtman in het land van Kessel, daarna eerst afzetbaar na aflossing van zekere 2000 enckell gulden.

Datering: (15)23 augustus 9

=====

RDO-ordebroeders: Willem van Ingen Nulant: 09-07-1446, 01-07-1457, 01-12-1495

Gadert: 03-08-1459

Gelys: 12-03-1448

=====

=====

Ex: Gedenkwaardigheden, dl 4:

Appeltern, Jacob

Op 22-02-1523 koopt Jacob het huis en de hofstad Rozande van hertog Karel van Gelre. Jacob wordt door Heeringa genoemd *de laatste middeleeuwse Domdeken van Utrecht*. Geboren in of omstreeks 1455, zoon van een aanzienlijke Geldersman. Wordt in februari 1472 kanunnik te Utrecht, in oktober student aan de universiteit van Keulen. Zijn studie in deze stad is vermoedelijk ingegeven door zijn zwakke gezondheid. Kanunniken behoeften niet van adel te zijn, wel van vrije en wettige geboorte, dus niet horig, keurmedig of wastinsig en vrij van lichamelijke gebreken; dit laatste kon worden gecompenseerd door een academische titel.

Jacob was nauwgezet in kerkelijke zaken, had *kerkelijke zin*, zoals Heeringa zegt. In 1508 is hij (althans een Jacob van Appeltern) proost in Elst. Verkiezing tot deken te Utrecht in 1508 door het Utrechts kapittel. Echter kanunnik Willem van Enckevoert, zich bevindend in Rome wordt door de paus met het decanaat begiftigd. Gevolg: processen gedurende meer dan 10 jaar, Jacob geëxcommuniceerd, vonnis nog gevolgd door een aggraviatie en een re-aggraviatie, door een interdict zelfs, alsook door enkele veroordelingen tot betaling der gerechtskosten. Korte tijd na zijn verkiezing tot domdeken is Jacob tot priester gewijd. Volgens Heeringa is Jacob niet een man van grote betekenis geweest, beschikte hij niet over een buitengewone werkkraft, een methode, en was Jacob *evenmin een omnis homo als een prul*. Een belangrijke daad van Jacob als domdeken is de aankoop in 1510, samen met het kapittel van Oudmunster, van de heerlijkheid Hagestein. Jacob steunt de hertog van Gelre in de conflict(en) tussen het huis van Gelre en het huis van Oostenrijk; hij was gast op de bruiloft van de hertog van Gelre. De kanselier van Gelre raadt de hertog aan Jacob aan zich te binden door Jacob een jaargeld aan te bieden; op 12-03-1509 wordt Jacob aangesteld tot radd van hertog Karel, samen met (o.a.) Steven van Zuylen van Nyenfeldt, die dan landcommandeur is van de Ridderlijke Duitse Orde en als zodanig in het bezit van de kerken van Wolfhees en Heteren. Jacob is lid van de Geheime Raad van landvoogdes Margaretha. Wanneer in januari 1511 Floris van IJsselstein probeert de stad Utrecht in te nemen, roept de stad de hulp in van hertog Karel van Gelre; bij de blijde inkomste van Karel in de stad wordt hij mede door Jacob van Appeltern begroet. Onder voorzitterschap van Jacob wordt in 1512 een fiscaal systeem ontworpen, een vastlegging van het denkbeeld van *het dragen van gemeene lasten*. Jacob is tot in de 1520-er jaren betrokken bij kerkelijke verwickelingen en regionale politieke kwesties (b.v. verhouding Sticht tot Gelre en tot het Huis van Oostenrijk)

Bron: K. Heeringa in Verslag Historisch Genootschap Utrecht 11-04-1928. K. Schilder, Burgemeesters en kerkheren

=====

Deel II in De Navorscher, 53^e jaargang pag. 291 e.v. 1903 door Tombe, J.W. des

CHECK deel I óók in deze editie van p. 164-181, opgeslagen als “RDO zuylen” domdeken appeltern”.

EMMA PAUW.

EEN ZEDENSCHETS UIT DE XVIe EEUW DOOR J. W. DES TOMBE.

II. Nu verlopen enige maanden alvorens men weder iets van deze kwestie verneemt ; waarschijnlijk heeft de stad kennis gekregen van het in dien tusschentijd gesloten huwelijk te Calcar en begrepen dat haar positie hierdoor zeer verzwakt was. Zij schreef tenminste aan den Hertog van Kleef op 5 Sept. van dat jaar, dat de zaak vol zwaarigheden is en zij haar wederom voor den Raad, oud en nieuw, gebracht heeft). Den Hertog begon dit uitstellen te vervelen, hij schrijft daarom dat aangezien de stad de zaak op de lange baan schuift en zij Gerrit Zas maar in het gebruik der goederen van Emma laat, hij van zijn kant aan Sonoy toestemming zal moeten geven om de goederen van Utrechtsche Burgers, binnen zijn landpalen gelegen, aan te tasten. De stad haast zich hierop te antwoorden ; uit dien brief gedateerd 12 Sept. 1522 bemerkt men dat zij veel van haar vroegere boutheid heeft verloren, zij zoekt allerlei uitvluchten om den Hertog tevreden te stellen. Ten eerste bericht zij hem dat Gerrit Zas Emma's goederen niet gebruikt en slechts alleen van zijn eigen goed profiteert, maar ... „dat die (goederen) wel in „deels midden anderen gemeen en ongescheijden moigen liggen“; ten tweede meldt zij dat verre van de hangende zaak op de lange baan te schuiven, zij een commissie van doctoren heeft benoemd om „communicatie, overmits sy int seker niet en heeft „geweten ofte se (Emma) trouwen geven mocht oft nyet“. Zij eindigt met te herhalen dat zij „goede verstandele en partylicke“ mannen wil benoemen om „parthijen in 't lange te verhoeren en „haer vermeten in geschrifte te ontfangen“. Zij verzoekt den Hertog dit aan Sonoy te laten weten en hem uit te noodigen, of persoonlijk te Utrecht te komen, of een gemachtigde te zenden, om, indien men hem voor onschuldig houdt, zijn verdere verdediging voor te dragen 1). Deze uitnoodiging was niet eerlijk gemeend, want als de Keizer een vrijgeleide voor Lambert eischt, weigert de overheid op grond dat zij bevreesd is dat Gerrit Zas en zijn vrienden hem kwaad zullen doen. Dit gaf den Heer Bosch aanleiding in zijn artikel over Emma Pauw om de stad een pluimpje te geven over haar overgrootte zorg voor het lijfsbehoud van Sonoy ; het was echter minder uit zorg voor laatstgenoemde, dan wel uit politiek dat de overheid dit schrijft. Klaar -blijkelijk wilde zij zoolang mogelijk de zaken uitstellen en Sonoy beletten in de stad te komen ; zij was dan ook slecht gemust over den brief van den Keizer, waarin deze er op aandrang om Lambert ; „int lanck“ te hooren. Deze brief bij van Asch van Wijck en Dodt v. Flensburg afgedrukt 2), is gedateert 15 Maart 1521. Dit zal echter wel eene vergissing zijn ; op dien datum was de bewuste zaak nog niet aanhangig en dacht Emma Pauw waarschijnlijk nog niet aan huwelijksplannen. Men zal den brief op 15 Maart 1522 moeten stellen. Bij den Keizer en bij den Hertog van Kleef geen voldoende satisfactie verkrijgende, wendde de Utrechtsche overheid zich tot den Hertog van Gelder. Opmerkelijk is het dat zij juist in deze jaren de hulp inriep van dien Vorst, aangezien Gelderland toen in oorlog met het Sticht was en Hertog Karel het Oversticht en de Zuiderzee onveilig maakte. Wel trachtte Anth. van Lalaing in 1522 een bestand te sluiten, maar dit werd volgens gewoonte dier dage slecht gehouden, zoodat de toestand niet verbeterde. Temidden nu deze troebelen brengt de stad Utrecht haar klacht omtrent Sonoy voor Karel van Gelder en deze misschien om relatie's in het vijandelijk gebied aan te knopen, gaat daarop in en vraagt op 17 Januari 1523 eenige inlichtingen. Den 21 Januari d. a. v. stuurt de stad haar antwoord in en excuseert zich dat zij dit niet eerder deed, de reden hiervan is echter „vermits absentie onses secretaris ende andere commo„tiën van den water.“ Deze commotiën hebben betrekking op de

1) v. Asch v. Wyck III, p. 56 no. 369. °) v. A. v. W. III

grootte doorbraak van den Lekdijk bij Schalkwijk op H. Dertienavond 1523, waardoor Schalkwijk, Houten, Jutphaas, de Vaart (Vreeswijk), Galekop, (J-erwerskop en een gedeelte van Holland tot Leiden toe onder water werd gezet 1). Het antwoord bevat al de grieven, die de stad tegen Van Zuylen en Sonoy heeft en een breede uiteenzetting der feiten; zij beklaagt zich dat Sonoy „noch nyet binne onse stad geweest, noch sijn gevolmachtigde, „om te doen gelyck voirs. staet, geschickt en heeft gehad“. Zij bidden daarom sijn Vorstelijke Genade te bewerken dat Lambert hieraan voldoen zal, aangezien zij zich als goede onpartijdige rechters daarin willen doen kennen 2). De overheid hervat hetzelfde spel als met den Hertog van Kleef, want toen Karel van Gelder op dit schrijven vrijgeleide voor Sonoy aanvraagt, ontraadt zij hem dit, vermits zij „dien den roeff gebruct,“ voor even schuldig houdt „als die hem roeft“ 3) en zij daarom „Snot' geen „bouckerie nocte renfrandie verplicht sonde syn, dat sij hem geleyde weygeren 4).“ Tegelijk met het schrijven van 21 Januari zendt de stad Mr. Jan de Waal, Kanonnik van St. Jan, naar den Hertog van Gelder, om hem eenige zaken mede te deelgin, die zij dus „over„wech nyet wel gescriven en konnen“. 5) Welke deze geheimzin -nige redenen waren, die zij niet aan het papier durfden toevertrouwen weten wij niet ; de overheid deelde den uitslag van die zending aan den Domdeken, Mr. Jacob van Appeltern, mede en kort daarop als een gevolg van genoemd schrijven en van deze mysterieuse zending, zien wij de afgevaardigden van den Hertog van Gelder te Utrecht in het Groot Kappittelhuis sa -menkomen. Deze afgevaardigden kwam vóór Paschen op 1 April 1523 aldaar bijeen en verlangden den Heer Steven van Zuylen te ondervragen, maar ook hier wederom weet de overheid behendig te voorkomen dat Steven gehoord zal worden. Zij verklaarde dat de zaak van Steven eerst voor den raad, oud en nieuw, gebracht moest worden, maar dat zij „van deser saicke“ (dus van het geval met Emma Pauw) „wel te vreden waren en het een „ander saicke is, die wy met hem wtstaende hebben.“ Geen wonder dat Van Zuylen over zulk een leugen hoogst verwonderd en vertoornd was, hij vraagt daarom aan de stad op 20 April d. a. v. een „Claer ende onbedect antwoord, sonder eenige simulatie“, want „t welck indient soe is U van onsen oversten nyet weinich verduncken soude“ 1). Met vrij wat minder spoed dan zij tegenover den Hertog toonde beantwoordt de stad dit

schrijven eerst op 16 Mei, en meldt dat in de bijeen -komst in het groot kappittelhuis alleen gezegd is „die saick staet anders" en dat de raad, oud en nieuw, hem niet onschuldig heeft gehouden noch houdt 2). Wij zien hieruit dat de stad in geen geval wil toelaten dat in de zaak van Emma Pauw de tegenpartij gehoord wordt, zij verlangt dat Sonoy zijn verdediging binnen Utrecht zal komen voordragen, maar weigert hem vrijgeleide binnen haar muren, hetgeen voor hem gelijk staat met zich aan de overheid gevangen te geven. Zij draait en zoekt uitvluchten om Van Zuylen van zijn rechters verwijderd te houden, maar wenscht dat hij zich voor den raad zal komen verdedigen, hetgeen voor hem eveneens op het verlies zijner vrijheid zou komen te staan. Ook als Bisschop Philips Gerrit Zas met Steven wil confronteeren, neemt de overheid alle middelen te baat om dit te verhinderen. Op 17 Juni 1523 had de Bisschop de dagvaart uitgeschreven, maar juist op dien dag had de stad rechtspraak bepaald, dus kon Zas niet komen. Daarop schrijft de Bisschop de dagvaart op den eerstvolgenden Donderdag uit, maar toen had Zas de stad wederom verlaten ; de overheid zou den Bisschop echter wel melden wanneer Zas was teruggekomen 3). In November van '23 was de kwestie met Van Zuylen nog niet uitgemaakt en toen in het daarop volgend jaar op 7 April Bisschop Philips overleed, was aan dit proces nog geen einde gemaakt. Hoe dit voor v. Zuylen afliep is mij niet bekend. Op 16 Febr. 1525 was hij echter nog steeds uit Utrecht gebannen 4) en scheen het wel dat de stedelijke overheid op Steven wilde wreken, dat haar proces met Sonoy en echtgenoot door haar werd verloren. Lambert Sonoy, vernomen hebbende dat de geldersche afgevaardigden beslist hadden zijn kwestie met de stad door personen, ervaren in het wereldlijk en geestelijk recht te doen onderzoeken, had tot zijne verdediging nog eenige documenten verzameld, die waarschijnlijk met de reeds vroeger vermelde verklaringen uit Calkar en uit Woerden, aan den Raad van onderzoek zijn overgelegd.

=====

Bouwmeister, Johan (?)

In de periode 1565-1568 is een Johan Bouwmeister rentmeester geweest van de goederen der graven van den Berg in de heerlijkheid Wisch. Johan Bouwmeister is overleden vóór 28 juni 1583. Op deze datum bepaalt het hof dat zijn weduwe, Margareta Holtmans, een bedrag van 206 daalders moet hebben ontvangen van Bartolt ter Beeck, als man van Merwick, weduwe van Broeckhuysen. Om ditzelfde bedrag heeft ook Henryck Herbers in 1579 een geschil gehad met Johan Mom.

Op 21-02-1578 ondertekent een *Johann Boumeister als geerffden in Veluwenn* een overeenkomst waarbij het Renkumse klooster onroerend te Apeldoorn verpandt. Op 30-03-1599 is Margarita Holtmans nog in leven en betrokken bij een zekere transactie, haar mombler is dan Jacob Bouwmeister. Andere betrokkenen bij deze handeling: Henrick Bouwmeister, Geesken Bouwmeister en haar echtgenoot Diirick van Eymeren, Cornelis Bouwmeister, broer van Geesken. Mogelijk zijn ook Frederick Olthoff en zijn vrouw Geesken Holten erbij betrokken in enigerlei capaciteit.

Droechscherer, Johan

Op 24 oktober 1528 verkopen Johan Droechscherer en zijn vrouw Sthiin een moeshof buiten de St. Janspoort. Als dit dezelfde Johan is als die van de wildforsterij zou hij later hertrouwd zijn met Anna. Uit een oorkonde van 21 oktober 1549 blijkt dat Herman Barss en zijn vrouw Anna aan Michell en Henrick Droichscherer, als gemachtigden van de broederschap van St. Eusebius in de Oude Kerk van Arnhem, een losbare rente hebben overgedragen uitgaande van hun huis en hoeve bij de Rijnpoort.

Van 03-06-1557 dateert het volgende regest: *Missive van het Hof aan Jaspar van der Schueren, brouwmeester, houdende verzoek om bericht op het verzoekschrift van Anna, weduwe van Johan Droechscherer*

Zie txt herdruk

Johan van den Bergh en Jacob van Oemerden, schepenen te Arnhem, oorkonden op 30-09-1563, dat Brant Arienss. en zijn vrouw Naell, Jan Arienss. en zijn vrouw Cunera, Roeter Helmerss. en zijn vrouw Liessken, **Michael Droechscherer** en zijn vrouw Luifsche, Arien Arienss. en zijn vrouw Grietgen, Liessken Gerritzen en Joachim van Ruremunde afstand doen van de nalatenschap van heer Johan Hollen en van hetgeen zij zullen erven van hun tante Brentgen Brantss., uitgezonderd de honderd gulden, die na het overlijden van hun tante hen uitgereikt zal worden door hun oom Brant Henriksen.

257 Henrick van Poelwyck en Gysbert van Camphuysen, schepenen te Arnhem, oorkonden dat Herman Barss en zijn vrouw

Anna aan Michell Droichscherer en Henrick Droichscherer, gemachtigden van de broederschap van Sente-Eusebius in de Alde Kercke te Arnhem, een losbare jaarrente van 3 Gelderse rijdergulden hebben overgedragen, te betalen op Sint-Maarten in de winter, uit hun huis en hofstede gelegen bij de Rynpoerte, aan de stadswal, tussen het huis van Joachim Rademaicker en een lege plaats

Datering: 1549 oktober 21 [des manendages nae Sente-Lucasdach evangeliste]

Groeff, Hendrick de

De Groeff is een intimus van hertog Karel van Gelder. Gedurende tientallen jaren, tot in de 1530-er jaren vervult hij hoge functies en volbrengt hij belangrijke opdrachten voor de hertog (o.a. Friesland, 1515/1516; Landrentmeester, raad 1519; Frankrijk 1519; Utrecht, Rhenen 1527; Gorkum, 1528; drost Hattem, 1531, 1534; heer van Lathum 1530-1544.) en wordt hij tot hoge posten benoemd. (Benoeming tot rentmeester generaal van hertog Karel in 1518; bevelhebber in Rhenen, 1527; gevlmachtigd vredesonderhandelaar, 1528). Ettelijke malen helpt hij hertog Karel financieel uit de brand (Lening 1000 gulden, 10 juli 1516; schuldbekentenis van hertog Karel aan de Groeff, 6 februari 1521; lening aan Hertog Karel op 8 april 1530) of staat borg voor financiële verplichtingen van Karel, (zoals op 20 december 1515 als de Groeff zich borg stelt voor hertog Karel voor diens betaling van 220 gulden/jaar aan Arend graaf van Benthem en tot Steinförden). Op 28 december 1524 wordt de Groeff beleend met het hof te Staveren en het recht van water uit het Uddelermeer naar een watermolen op die hof. Op 15 september 1530 sluiten hertog Karel en de Groeff een deal terzake van de *Broickehave en de Geldersche weerd* en op 15 april 1536 verpandt Karel *den Scholffart in het ambt van Averbetuwten met de zand en aanwassen voor 1900 gouden Geldersche ridders aan Henrick die Groeff.*

Herbers, Henryck (?)

Henrick Herberts is partij (eiser) in een kwestie met Seyme Van Apeltorn-Gabels aan het einde van 1577. In het voorjaar van 1579 heeft hij een geschil met Johan Mom, die hem 206 jaarhuisdaalders schuldig is. Binnen twee maande daarna wordt hem door het hof tweemaal *deffault* verleend. Zie ook onder Johan Bouwmeister.

Lawijck, van der (diverse schrijfwijzen)

Dit geslacht behoort tot de oude Noord Nederlandse adel en is afkomstig uit Elst, Overbetuwe. De Wageningse of Veluwe tak van dit geslacht ontstaat als Arend van der Lauwick in 1416 wordt beleend met Spikerskamp bij Wageningen. In 1500 wordt melding gemaakt van kasteel de Lauwich met gracht te Wageningen. Het geslacht heeft grote regionale betekenis gehad.

ZIE FRAGMENT GENEALOGIE VAN W. VAN Lawick, najaar 2010

((De tussenliggende info komt uit **Annales gén. de la maison de Lynden** en wordt hier afgezonderd opgenomen omdat nog niet is uitgezocht welke van de daarin genoemde van Lawijcks relevantie heeft voor de wildforsterij en/of Oud-Wolheze.

In een oorkonde uit 1376 van het echtpaar Jan van Blois en Machteld van Blois-Gelre waarin zij zich verzoenen met hun *hulperen/knechten/ende partijen/ende onse wederpartijen ende haere hulperen ende knechten* Onder de vele genoemde personen staan de volgende van Lawijcks: *heer Arnt vander Lawijck Roelof ende Henderick vander Lawijck/heer Arents soene/Hendrick vander Lawijck/Jan vander Lawijck/Roelof vander Lawijck/Jan Jorden/Henrick Gelis vander Lawijck*

In een brief uit 1377 van Jan van Blois aan ridders/knappen ende steden der lande worden de volgende Van Lawijcks genoemd: *Aernt van Lawijck/Henrick van Lawijck/Roelof van Lawijck/ Jan Jorden./Gielis ende Henderick vander Lawijck ghebruederen//Jan vander Lawijck/*
Mogelijk wordt met deze brief de oorkonde uit 1376 verzonden.

In 1455 treedt o.a. Diederik van Lawijck op bij een magescheid tussen Rutgen en Arnt van Randwijk en Johan van Linden.

Annales généalogiques de la maison de Lynden))

Deze “*Annales*” zijn volgens J. Anspach in “*Geslacht- en Wapenkunde. De heerlijkheid Lienden in Neder-Betuwe*” bepaald niet steeds historisch correct.

81 Bartolt van Zallant, richter in de Overbetuwe, oorkondt, dat Lijsbet van der Lawyc, weduwe van Henric van der Lawyc, overgedragen heeft aan Gheryt van Leyll ten behoeve van het gasthuis van St. Katherinen te Aernhem, 1 morgen land, gelegen in het kerspel Elden aan den bandijk. Ghegeven in den jaer onss Heren dusent vierhundert drie ende dertich des Manendaghes nae onss Heren hemellvaerts dach gheheiten ascensio Domini. Oorspr. (inv. no. 681), met het zegel van den oorkonder.

Datering: 1433 Mei 25

188 Willem, heer van Bronchorst, verklaart geleend te hebben van Peter van Steenberg, Johan van der Lawyc, Aernd van den Gruthuus, Wouter Ghyse en Harman van Weilhusen 500 oude schilden, waarvoor hij hun verpand heeft een kwart van den Loebedeschen tol in de rivieren de Rijn, Yssel en Wael, terwijl hij bij verzuim te Arnhem in leistung zal komen

Datering: 1373 mei 6 [[op sente Jansdage ante Portam Latinam]]

1529. Z. j. (1393—1423?) Arnoldus de Lawijck sticht eene kapellanie op het altaar van St. Petrus Apostolus in de kerk van Eist, regelt de verplichtingen van den kapellaan, en behoudt aan zich en zijne feodale opvolgers het collatierecht voor.

ARNOLDUS LAMBERTUS' ZOON en GIJSBERTUS VAN DEN GRUUTHUS, schepenen te Arnhem, oorkonden, dat heer JOHANNES DE WESALIA en heer JOHANNES DE ELDEN, priesters, namens de vicarissen in de parochiekerk aldaar, HADEWIGIS HOLLANDER en JUTTA DITGERUS' DOCHTER, namens het gasthuis, en HENRICUS DE ELDEN onder meer overeengekomen zijn, dat genoemde vicarissen aan het gasthuis zullen kwijtschelden een rente van 1 pond 's jaars, terwijl HENRICUS DE ELDEN aan de vicarissen zal overdragen een rente van 1 pond kleinpenningen 's jaars uit het huis van ALEYDIS, dochter van wijlen HERMANNUS gezegd WICKE. Afschrift in Inv. no. 6157, foi. 25

Datering: 1371 Januari 22 [crastino Beate Agnetis virginis]

Bartolt van Zallant, richter in de Overbetuwe, oorkondt, dat Lijsbet van der Lawyc, weduwe van Henric van der Lawyc, overgedragen heeft aan Gheryt van Leyll ten behoeve van het gasthuis van St. Katherinen te Aernhem, 1 morgen land, gelegen in het kerspel Elden aan den bandijk. Ghegeven in den jaer onss Heren dusent vierhundert drie ende dertich des Manendaghes nae onss Heren hemellvaerts dach gheheiten ascensio Domini. Oorspr. (inv. no. 681), met het zegel van den oorkonder.

Datering: 1433 Mei 25

CHECK: LAWICKERSLACH

• **Arnt, Arntsson (1366)**

Hij is een zoon van Arnt van der Lauwick en Hille N.N. en is gehuwd met Aleid Lecker. Op 30-06-1357 geeft Eduard van Gelre hem een stuk land in erfpacht, Die Lare, in het kerspel “Eylst”, dat de hertoging van Gelre in lijftocht heeft gehad, tegen een erfpacht van 2 £ per jaar.

Hij is raad van hertog Eduard in 1363, richter en landdrost van Veluwen in 1367 en 1368 en zegelt als één der getuigen/borgen de huwelijksvoorwaarden tussen hertog Eduard en Catharina van Beyeren in 1368. Hij is burger van Arnhem. Hij is op 24-04-1368 als richter van *Velue in der* tijt betrokken bij een zaak tussen de

Werdener abdij in Putten en enkele vrijen en horigen over de betaling van geld en afdracht van rogge voor de goederen van de abdij. Treedt in de zomer van 1369 op als scheidsrechter in een geschil tussen de deken en het kapittel van Arnhem en de schepenen en raad van die stad. Op 06-12-1370 treedt Arnt op als getuige wanneer Eduard van Gelre tot zijn leenman in de Duffelt benoemt Warave van Oyen. Op 08-12-1370 geeft Eduard van Gelre geeft in overleg met zijn Raad en de schepenen der vier hoofdsteden Nymegen, Roermond, Zutphen en Arnhem verordeningen ten aanzien van den muntslag en ten aanzien van de waarde der gangbare munten. Met het zegel van de hertog en de geschonden zegels van heer Johan Van Moersse, heer Wilhem van Bronchorst, Johan van Wickrade, ridders, Henric Van Steenbergen, proost van Zutphen, Peter Van Steenbergen en Arnt Van der Lawic, knapen; de zegels der ridders heer Alart van Buren, Johan van Mirlaeren heer Zander Van Voshem zijn verloren. Op 19-04-1371 beveelt Eduard van Gelre aan Jan Van Meurs om de burg, de stad en het land van Gelre over te geven aan Henric en Peter van Steenbergen en aan Arend van de Lawijck. Tot het begin van de 1370-er jaren knaap genoemd – nog op 03-02-1371 in een stuk betreffende de muntslag en de waarde der munten in Gelre, daarna in 1371 ridder. In 1371 sluiten Arnt van der Lawyc, ridder, Gijsbert van Bronkhorst, heer van Borculo, Willem van Bronhorst, Henrik van Steenbergen proost te Zutphen en Peter van Steenbergen, knaap, een overeenkomst inzake hun gedragslijn t.o.v. Reinald van Gelre. Arnt wordt, nadat Eduard van Gelre op 24-09-1371 overlijdt en Reinald hem opvolgt, samen met andere aanzienlijken benoemd tot raad van Reinald. Een flink aantal oorkonden uit de 2^e helft van 1371 draagt zijn handtekening. Op 11-09-1371 treedt hij op als raad-getuige als Reinald, samen met hertog Edewart, zijn broer, de stad en burgers van Roermond de breuken en misdaden kwijt die zij tegen hem hebben gepleegd. In 1374 trekt Arnt met prominenten uit Utrecht op in het leger van bisschop Arnold naar Naarden en haelden dair grooten roof, ende veghen uyt Naerden, ende van den Hollanders, die daer binnen laghen, LXXVIII mannen. Op 14-03-1387 dient Arnt in een *quittantie* aan de stad en het sticht Utrecht voor de betaling van het hem verschuldigde wegens dienst in den oorlog. In een fragmentarisch, bewaard gebleven, ongedateerde jaarrekeningen van het St. Catharinae Gasthuis te Arnhem van na 1397, omstreeks 1400 en uit het tweede kwart van de 15^e eeuw staat: *Van jaergulde Petri ad Cathedram* (=2 2 februari) *Incipit uyt her Arnts landevander Lawyc tot Heteren nunc Bertout Maes soen 2 lb.* Het gaat hier om de verplichting tot betaling van jaargeld van Arnt uit zijn land te Heteren. (Het St. Catharinae Gasthuis in Arnhem 1246-1636, G.B. Leppink, 1996) In 1400 sticht hij vicariëen op het altaar van St. Petrus in de kerk van Elst en op het altaar van Onze Lieve Vrouwe in het gasthuis aldaar. Arnt overlijdt in of voor 1402.

=====

Henric van der Lawijck komt voor op Lijst van ambtmannen der Over-Betuwe 1399-1402.
Ex: De tocht van Jan van Blois om Gelre 1371-1372, P.N. van Doorninck, 1898.

=====

Arnt van der Lawic, ridder, verklaart verkocht te hebben aan Jan van Beerse Segherszoon, geheeten Van Brabant, zijn tiende in de Eldenre weide
Datering: 1394 november 6 (sunte Willebrordavont)

Gerrit die Boese, drost van het land van Zutphen, oorkondt, dat Arnt van der Lauwick, Lysbeth, zijn vrouw, en haar minderjarige zuster Alijt, met Wynalt van der Huete als voogd en Gijsbert Lansinck en Arnt van de Emer als verwanten, een stuk land, het Dobbelslach, gelegen in het kerspel Steenre in de buurschap Rade, hebben verkocht aan Derick van Hoekelom.

Afschrift in inv.nr. 1, fol. 158.

1402 april 7 (dez vrijdaiges na sunte Ambrosiusdach)

Geert die Boeze, drost en rentmeester van het land van Zutphen, oorkondt, dat Alijt, dochter van wijlen Wilhem van den Hueth, met haar voogd Arnt van der Lauwick een stuk land, het Dobbelslach, in het kerspel Steenre, heeft overgedragen aan Derick van Hoekelom.

Afschrift in inv.nr. 1, p. 161.

Alart Hackfort draagt op aan Rolof en Johan van der Lawijck eene jaarrente van twaalf en een andere van zes Rijnse gulden, die hij uit landerijen onder Elst in Overbetuwe plagt te hebben, 1484 maart 17 (1484. op S. Geertrudendag). 1 charter

Briefregestenlijst Huis Bergh

542 De hertog van Bruynswiick schrijft aan den heer van den Bergh, dat hij zijn ambtman Arnt van der Lauwick en Roleff van Hoydenborch naar hem toe zendt, en verzoekt hem hen te ontvangen en aan het door hen over te brengen verzoek te voldoen.

Gegeven tot Nymegen op sunte Petersdach ad cathedram anno Domini etc. LXXIX.

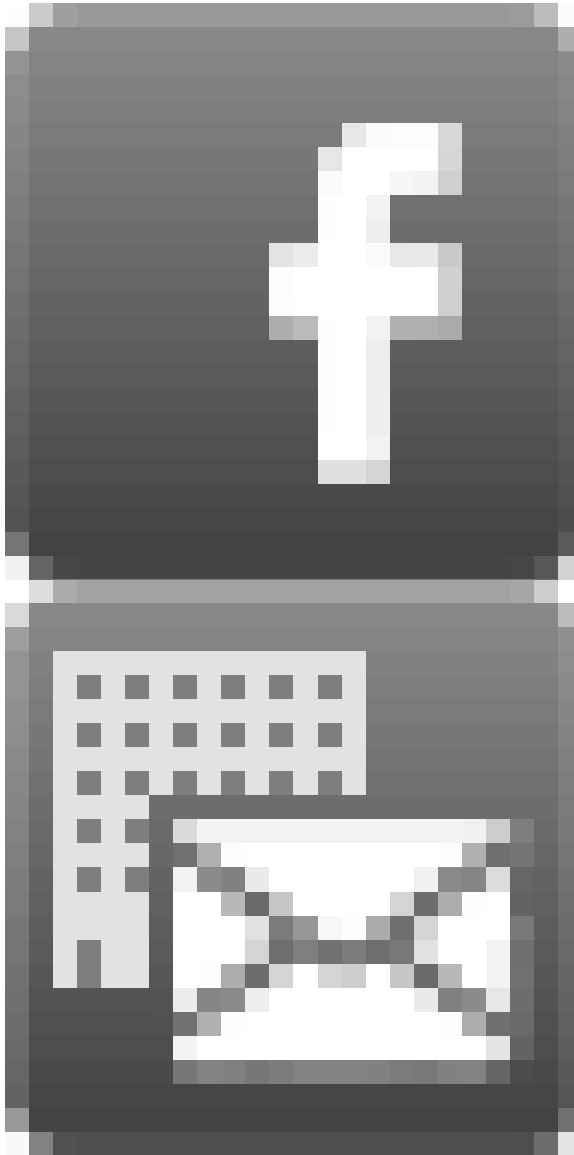
Afschrift in Inv. no. 209, fol. 105.

Datering: (14)79 Februari 22

**Briefregestenlijst
Huis Bergh**

714 De stad Nymegen verzoekt den heer van den Bergh borg te willen blijven bij den hertog van Cleve voor den te Cleve gevangen zittenden Aelbert van der Laewick, broeder van den ambtman in Overbetuw Arnt van der Laewick, die hun hierover geschreven heeft. Gescreven opten heiligen XM Mertelerendach anno Domini etc. LXXX.
Afschrift in Inv. no. 209, fol. 141.

Datering: (14)80 Juni 22

Rolof Hendrikss van der Lawick draagt op aan Geryt van der Stegen de helft van een erf en goed in het kerspel Elst, daar zijnen zoon de wederhelft van toebehoorde, 1485 mei 23 (1485. des donderdags na Pinxteren). 1 charter

Gadert van den Boeven bekent, dat Rolof Hendrikss van der Lawijck de 16 Rijnse gulden die hem nog als een jaarrente uit de bouwte te Elst toekwamen, afgelost had, 1487 januari 2 (1487. des dingsdags na Nieuwjaarsdag). 1 charter

• **Roloff (1402)**

Zoon van Arnt. Roloff treedt minder op de voorgrond dan zijn vader, maar verkeert evenzeer in hoge kringen. Op 19-02-1371 treedt hij op als getuige van Palik van Zevenaer, als deze belooft de voorwaarden te onderhouden waarop hij tot ambtman van de Lymers is aangesteld; hij wordt dan genoemd "cnape" en neef van Palik. Roloff wordt genoemd in de zoenbrief van Jan van Blois en zijn vrouw Mechteld, hertogin van Gelre en is mede-ondertekenaar van de Landsvrede in 1377. Volgens baron van Lawick is hij in 1424 dood.
P.M. De andere getuige is Walraven Van Wie, die oom wordt genoemd van Palik.

Gheryd Bouman, priester, Henric van Bryenen en Ghizebrecht van der Horst verklaren een magescheid opgericht te hebben tussen Lyfaert van Masteynde en zijn vrouw Aleyd enerzijds, en Jacob en Steven, kinderen van Aleyd voornoemd en haar eerste man Jacob die Wale, anderzijds, betreffende de helft van een goed in het kerspel Elden, nagelaten door broeder Johan die Wale, zoon van Aleyd, leenroerig aan Roelof van der Lawyc, waarbij dit goed toegewezen wordt aan Steven, met lijftocht voor zijn moeder voor de helft

Datering: 1411 augustus 19 [des woensdages na Onser Vrouwendach Assumptio

Rolof van der Lawic beleent, na overdracht door Lyfaert van Masteynde en zijn vrouw Alit, Steven die Wale Jacobszoon met de helft van een goed onder Elden, tevoren bezeten door diens broeder Johan die Wale, en van deze op zijn moeder Alit voornoemd vererfd, met de bepaling dat het leen zal vererven op Stevens broeder Jacop die Wale

Datering: 1414 mei 14 [des manendages na Sunte Servatiusdach des Heylighen Bisschops]

142 **Rolof van der Lawic als leenheer, oorkondt dat Steven die Wale Jacopssoen aan zijn moeder Alit en haar man Lyfaert van Masteyn het vruchtgebruik toekent van de helft van het goed, vermeld in de akte van gelijke datum (reg.no. 141)**

Datering: 1414 mei 14 [des manendaghes na Sunte Servatiusd

162 **Roloff van der Lawyc beleent, na overdracht door Steven die Wale, het Regulierenklooster Vredendael aan de Steenwech bij Utrecht met 16 morgen land te Elden, waarvoor Johan van Reet als sterfman optreedt**

Datering: 1422 maart 2

186 **De broeders van het convent en klooster der Regulieren van Vredendale bij Utrecht machtigen broeder Peter Gribber, hun prior, om te dragen ten behoeve van de Broederschap 16 morgen land in Elden en Oesterbeke, leenroerig aan Arnt van der Lawich Roloffssoen**

Datering: 1434 juni 14 [op Sente Vijtsavent]

187 **Arnt van der Lawich Roloffssoen beleent, na overdracht door het convent van Vredendale bij Utrecht, Gherit Hagen ten behoeve van de Broederschap met 16 morgen land in Elden en Oesterbeke**

Datering: 1434 juni 14 [op Sente Vijtsavent]

188 **Emelrick die Meyer erkent gescheiden te zijn van de prior van Vredendale van het versterf van zijn zuster Aleit des Walen, en geen recht meer te hebben op 16 morgen land in de kerspelen Elden en Oesterbeke, leenroerig aan Aernt van der Lawijck Roeloffssoen, aangekocht door de Broederschap**

Datering: 1434 september 4 [des saterdages na Sente Johannisdage Decollacionis]

194 **Aernt van der Lawijck Roeloffssoen oorkondt dat Roeloff van Eymeren Aerntssoen en Gheryt Haghen, laatstgenoemde uit naam van huismeesters en broeders van de Broederschap, een verdeling gemaakt hebben van het aan hem leenroerige goed c.a., waarbij de Broederschap ontvangt een kamp land, genaamd "die Ghrenencampe" onder Elden, groot 5 morgen, 4 hont, 35 roeden, 3 morgen, 1 hont en 5 roeden aldaar, genaamd "de Noert", en ½ morgen in Elderwey, 7 morgen 20 roeden op de Praest, genaamd "het Stompe Stuck", het huis en erf van Johan Kelreweert, 5 hont bij de Scherper rijt, 3½ hont op de Praest, en een rente van 26 schellingen en 6 hoenders 's jaars uit een huis en erf op de Praest**

Datering: 1437 juli 1 [op Onser Liever Vrouwenavont Visitationis Marie]

• **Arnt (1424)**

Zoon van Roloff en is gehuwd met Heilwig van der Schuren.

Hij beleent op 14-06-1424 na overdracht door het Convent van Vredendale Gherit Hagen t.b.v. de Broederschap met 16 morgen land in Elden en Oesterbeke.

Arnt is overleden na 2 oktober 1473.

- **Henrick**

Hij is zeer waarschijnlijk een broer van de zojuist genoemde Arnt Roloffssoon. Is gehuwd geweest met NN en heeft uit dit huwelijk een zoon Roelof. Met zijn broers Arnt en Johan op de riddercedule te Elst ca 1460.

- **Lauwick tot Ray, Arnt van der**

Kan Ray afkomstig zijn van Raede = Venray?? In B&M, dl 57, 1958 komt de volgende melding voor: *No. 30. 1474, mei 28. Jan van der Lauwyck van Raye en Clais (Voise (=Vighe?) Claes' zoon blijven borg ter zake van de door Gadert inge Nuelandt en Gertruit aangegane verplichting, als bedoeld in het voorgaande.* Onder no 29 staat: 1474, mei 25. Johan van der Horst, richter in Overbetuwe, oorkondt, dat Gadert inge Nuelandt en Gertruyt van Wye, zijn echtgenote, overgedragen hebben aan heer Aerent de Bruyn, "toevenger" der twee door Gillis inge Nuelandt gestichte vicarieën in de kerk te Ekst en te Lienden, een rente van 8 gouden rijns gl. 's Jaars, gaande uit huys ende hoffstat ende uytter seven mergen lantz daer by gelegen, geheyten die Wurd, daer Gadert inge Nuelandt voors. Nue der tijt op woont, in de buurtschap Lienden.

- **Lawijck tot Ray, Gertrud van der**

Dochter van Arnt van der Lawijck to Ray. Gehuwd met Gijsbert van Danse.

De Van Wilps

Hieronder een niet complete opgave van rechten, gronden en goederen die de laatste telgen uit deze familie hebben gehad naast de eerder in dit werk genoemde bezittingen.

- **Bennekom.**

> De tienden, groot en klein, met alle toebehoren.

Geërfd van de familie Van Arnhem op 10-03-1484 door Elisabeth Van Wilp-Van Arnhem, van wie haar zoon, de laatste Evert Van Wilp, haar hulder is.

> Een tiende, de *Rosantischen thiende* genoemd, gehouden door Wynant van Arnhem, Evert Van Wilp en zijn zuster Belia Van Middachten-Van Wilp.

- **Westervoort**

De tienden tot Westervoort, groot en klein, met al zijn toebehoren.

Elisabeth van Wilp erft dit na de dood van haar broer, Wynant Van Arnhem op 10-03-1484

Hulder is haar zoon Evert van Wilp, die het erft na de dood van zijn moeder 19-05-1498

- **Wilp**

Mogelijk (nog) de hoeve Wenemerscamp, in elk geval huis, hof, weet en mannen, alsook de tienden van Holten in kerspel Wilp

====

Ex: GA 2000 Archief Oud-Arnhem

Johan van der Straten

Anno 1436

JOHAN VAN DER STRATEN, ROELMAN VAN ARENDAELL, heer tot Welle, en HUYBRECHT VAN BROECKHUUSEN, ridders, JOHAN, heer tot Wyckraede, JOHAN VAN BROECKHUUSEN, heer tot Loe en tot Geysteren, erfhofmeester, WILLEM VAN VLODORP, erfvoogd van RUREMUNDE, JOHAN VAN OESTE, DEDERICK SCHENCKE VAN NYDEGGEN, heer tot Aefforden, JOHAN VAN BUREN, heer tot Aerssen, JOHAN VAN ALPHEM, KARLOE SPEDE, heer tot Meerlair, DEDERICK VAN OESTE, THOMAES VAN OESTE, ZWEDER VAN BROECKHUUSEN, WILLEM VAN KESSELL, JOHAN VAN BREEMPT, REYNART VAN ZELLAIR, ARNOLT VAN ZELLAIR, WILLEM VAN ELMPT, JOHAN VAN KESSELL, JOHAN VAN DRYPT, JOHAN VAN VRYEMERSHEYM, PETER VAN EGGGENRAEDE, SEGHER, MATHEUS, JOHAN, ANTHONYS en MICHIELL VAN BROECKHUUSEN, gebroeders, HEYNRICK VAN BERENBROECKE, LOEFF VAN BERENBROECKE, SEGHER VAN KESSELL JOHANS ZOON, WYNANT SPEDE, HEYNRICK VAN MERWICKE, JOHAN VAN GAELE, STEVEN VAN HERTENVELT, JOHAN VAN HERTENVELT, JOHAN VAN HERTENVELT STEVENS ZOON, DEDERICK VAN HERTENVELT, LOEFF VAN HERTENVELT, HERMAN VAN HERTENVELT, GADERT en ENGELBRECHT VAN HOLTMOELEN, gebroeders, ZANDER VAN EYLE, KERSTKEN VINCKE, LOEFF VAN DER KEELDONCKE, RUTGHER VAN GHESTELEN, GERAERT VAN OPLOE, HEYNRICK VAN ABROECKE, YWAEN VAN BERENBROECKE, JOHAN VAN SCHEVICKE, STEVEN VAN KERFFVENHEM, WOLTER VAN PLEESE, RUTGHER VAN RULLE en HEYNRICK VAN NUYNHEM, alsmede de steden Ruremunde, Goch, Ercklents en Stralen verklaren het verbond met de drie andere kwartieren, gesloten ter handhaving hunner rechten en ter verdediging tegen willekeur van den hertog, te bekrachtigen.

=====

Gelders Archief, toegang 0124, Hof van Gelre en Zutphen, inv.nr. 1284

Ex: Straatman(s)/Straetman(s) Kroniek 1501-1550

CHECK DEZE BRON NOGMAALS!!!!!! ER STAAN NOG NIET OVERGENOMEN STUKKEN IN!!!!!!!!!!!!

=====

Ex: Kerkhervorming (zie Zuidzoom IV)

brueke, de groot is, ghenadclikē verdragē wart, bij al soe dat se bekenne dat se ghedwacht hebbē, hoer errores reuocirē en abiuriren, en laeten sych absoluirē daert behoert. *Facilitas venie, que nō datur nisi cōtrito et correcto inuitat ad culpā.* En wat en ketter mytter daet excōmunicirt en suspēdiert is, ist onbondich en nullū wat soedanych pastoer oft rychter attemptiert in administratione publica. Ick hebbe tot noch soe voele teghē de ongheloue ghedaen als ick macht hadde, waerōme ick voele hebbe moeten lyeden. Nu ick nyet meer en can, gheue ick dat den gheene in handen, de dat macht hebben tho beteren.

En en twijuel nyet, se sullen daer teghen doen, dat teghen God en de keyserlicke maiestaet toe verantwoerden steet. Om alle desen roepe ick v. ff. g. an, biddende om Godes wille, dat v. ff. g. in dese saeken syen willen, daer voele zielen salicheit in licht. Ende denken tot beterschap en remedia teghen desen ghebreken. Het is ouer tijt, soe wel tho Harderwyck, toe Hattem als myt ons. Hyer yn sullē v. ff. g. wel doen en God behaghen grotelick ghelocnt warden van den almachtygen, de v. ff. g. langhe sparen wyl in hoeghe wijse regiment yn salighe walvarēde ghesontheit fryssen. ¹⁾

V fforstelicke ghenade arm trou onderdaen,

(get.) *ARENT TO BOCOP.*

Naar het oorspr. stuk in het archief van het hof van Gelderland.

4. *Informaties tengevolge van de hiervoor afgedrukte klaagschriften genomen, waarschijnlijk in de eerste helft van 1545.*

Mr. Adriaen Nicolaï, Johan van de Straten, Raide ende Baptista Berty greffier, de somme van XLIII pont XVI st., van XL groot, bij stadhalder, Cantzeler en Raide hem getanxeert voir hare

¹⁾ doen behouden.

dachgelde, to weten den vursz. und Adriaen Nicolai ende Johan van de Straten tot twee karolus gulden ende Baptiste Berty tot xxxii st. 's daichs, elck viii daghen, die zij gevaceert hebben int reyszen nae Harderwyck, Elborch en Hattum omme hem aldaer to informeren op etzlicke puncten ende articulen die den vursz. Stadhalder, Cantzler ende Raiden belangende Lutherye angebracht waren, breeder verhaelt in de ordonnancie die mit quitancie hier ouergeleuert is ende mits dien hier xliiii pont xvi st.

Naar fol. xlv recto en verso van de rekening van den landrentmeester Gerard van Renoy over 2 jaar, 3 maanden en 18 dagen, tot op den laatsten December 1545, berustende in het prov. archief te Arnhem.

=====

Vaigt van Gladbach, Henrick (?)

Walraven Van Haefften, weduwe van Frederick heer van Doorwerth, betaalt in 1534 *aan heer Henrick, cappellain, een jaer loens ad XX Horns gulden v. VIII golden gulden*. In 1536 betaalt zij *in den yersten averkommen mitten cappellain heer Henrick omb diemissen te doen..... VI Horns gulden v. II golden gulden XII st over den jaere XXXV durende tot XXXVI, anno uno revoluto*. Hij is mogelijk kapelaan geweest te Heelsum.

Blijkens de briefregesten van huis Bergh stelt de graaf van den Bergh op 02-05-1530 ene Henrick de Vaigt van Ercklens op de hoogte van zijn stappen in zake Wylaick en Bylant, en verzoekt om een "dag" op de Kiifwardt op 13 Mei e.k.

In 1540, 1554 en 1555 wordt gesproken van een prior Henricus Vaeck van het Jacobijnenklooster te Groningen. In 1540 met de toevoeging: *con ventus Neomagensis filius*.

Is het deze Henrick die in een missive van de stadhouder aan het bestuur van Zutphen hoogbejaard wordt genoemd en als kapelaan van Elden wordt aanbevolen voor de vacante kerkdienst (vicarie)?

Van Wilp (Vilpe, Welp, Willepe, Wulp, Wulpen, Wylpe, Hiulpa, Huilpe)

De eerste vermelding van de familie - afgezien van ene Bernhardus de Wilpe in 1200 van wie onduidelijk is of hij de stamvader is of überhaupt tot de familie behoort - betreft Evert van Wilp met vrouw Cunegonde in 1225. De familie behoort tot de aanzienlijke riddersgeslachten in Gelre en heeft aanvankelijk zijn domicilie in Wilp - de oudste naam op de Veluwe - bij Deventer. De naam Evert of Everhard komt in alle generaties voor. De Van Wilps wonen op Rosande, een hoge heerlijkheid annex kasteel en een leen van Doorwerth; onbekend is sinds wanneer.

Allereerst een overzicht van bezittingen en eigendommen zoals die door de jaren heen aan leden van de familie hebben behoord. Dit overzicht is wellicht incompleet.

1. Den tiende toe Westervoert op beiden syden der Ysel, groff ende smal, myt allen synen toebehoeren.

1457 aug 2

Heer Wynant van Aernhem, ridder.

1484 mrt 10

Vrouwe Elysabeth van Wilp na de dood van haar broer heer Wynant van Aernhem, ridder. Hulder haar zoon heer Evert van Wilp, ridder.

1498 mei 19

Heer Everdt van Wilp, ridder, na de dood van zijn moeder Elizabeth van Wilp.

2. Dat Huys to Wilp, den hof ende weert ende die manne, die daer mit rechte toehoeren; den tienden van den Holte ende den tienden van Weelde. De tienden van Weelde lagen in het kerspel Twello.

Evert van Wilp.

1394 mrt 14

Evert van Wilpe.

1435 feb 3

Evert van Wilp na de dood van zijn vader.

1456 sep 20

Heer Evert van Wilp, ridder.

469 mrt 9

Heer Evert van Wilp, ridder, na de dood van zijn vader heer Evert van Wilp, ridder.

498 mei 19

Heer Everdt van Wilp, ridder.

1505 mei 17

Aleyt Ffreyse van Kuenre na de dood van haar neef heer Evert van Wilp, ridder, en na de dood van haar nicht Oda van Wilp, weduwe van heer Aernt van Middachten, ridder, en zuster van heer Evert voornoemd. Hulder Aleyts man Johan van Renesse van Wulven.

Opmerkingen hierbij: alsnog te checken:

De acte heeft Ode van Wilp, terwyl bedoeld is Belia. Hoe Aleid Freyse van Cuyne de naaste leen volgster van Evert en Belia kon zijn, blykt uit dit staatje.

Evert van Wilp, tr. Oda.

Evert van Wilp, ridder, Oda van Wilp,
tr. Belia van Wyhe. tr. Herman van Cuyne.

Evert van Wilp, ridder, Aleid van Cuyne,
tr. Elisabeth van Arnhem. tr. Evert Freyse.

I I Adriaan Freyse van Cuyne,

Evert van Wilp. Belia van Wilp, tr. Hadewich van
Jsselstein.

tr. Arend van Mid dachten, ridder. Aleid Freyse van Cuyne,
tr. Johan van Renesse van Wulven.

*) Haar man was toen ridder (acte).

[Ouden stijl (acte).

.27 en 28 Febr. 1618 is er zitting gehouden om den strijd
tusschen Jacob Schim-

melpenninck en Johan van Renesse aangaande deze
leenen te beslechten. Van béide

kanten kwam men met stamboomen en brieven, maar
zonder eindresultaat.

3. Enen hoff mit allen zynen toebehoren, gelegen aen ende by den Huyse tot Wilp.

Afsplitsing.

1528 okt 18

Meester Wynant van Aernhem, doctor, na kwijtschelding van het verzuim, zoals heer Evert van Wilp, ridder, en diens zuster Belya van Middachten deze plachten te houden.

4. Tseventich Rynsche gulden --- jairlix --- uut den tieDrie ende dertich golden overlantsche coervorster Rynsche gulden, vryes geldes van allen onraden, costen ende lasten, --- uut den tienden tot Berinchem, groff ende small, mit allen synen toebehoren, gelegen tot Berinchem in den ampte van Ede.

Afsplitsing

1488 nov 23

Margriet van Arnhem, weduwe van heer Adriaen van Broichusen, ridder, na opdracht door haar zuster Elizabeth van Aernhem, weduwe van heer Evert van Wilp, ridder. Hulder Wilger Jacobszoen.

Elizabeth werd geassisteerd door haar zoon heer Evert van Wilp, ridder.

1497 apr 30

Margriet van Arnhem, weduwe van heer Adriaen van Broichusen, ridder. Hulder Ariaen Deel.

1502 apr 21

Margriet van Arnhem met lediger hand. Hulder Johan van Amerongen Dericxzoen na de dood van Ariaen Deel.nden tot Berinchem, groff ende small, mit alle synen toebehoren, gelegen tot Berinchem in den ampte van Ede.

Afsplitsing.

1486 apr 5

Margriet van Arnhem, weduwe van heer Adriaen van Broichusen, ridder, na opdracht door haar zuster Elizabeth van Aernhem, weduwe van heer Evert van Wilp, ridder. Hulder Alfaer Ruusch.

Op 10 november 1485 had Elizabeth van Wilp de tienden reeds met deze rente belast ten behoeve van haar zuster Margriet van Broichusen.

1489 okt

Elizabeth van Aernhem, weduwe van heer Evert van Wilp, ridder, na opdracht door Margriet van Aernhem, weduwe van heer Adriaen van Broichusen. Hulder hun jongste broer Johan van Rynesse, zoon van Johan van Rynesse.

5. Drie ende dertich golden overlantsche coervorster Rynsche gulden, vryes geldes van allen onraden, costen ende lasten, --- uut den tienden tot Berinchem, groff ende small, mit allen synen toebehoren, gelegen tot Berinchem in den ampte van Ede.

Afsplitsing

1488 nov 23

Margriet van Arnhem, weduwe van heer Adriaen van Broichusen, ridder, na opdracht door haar zuster Elizabeth van Aernhem, weduwe van heer Evert van Wilp, ridder. Hulder Wilger Jacobszoen.

Elizabeth werd geassisteerd door haar zoon heer Evert van Wilp, ridder.

1497 apr 30

Margriet van Arnhem, weduwe van heer Adriaen van Broichusen, ridder. Hulder Ariaen Deel.

1502 apr 21

Margriet van Arnhem met lediger hand. Hulder Johan van Amerongen Dericxzoen na de dood van Ariaen Deel.

Op 18-10-1528 blijkt: Enen thienden gelegen tot Bereschem (sic) up Veluwe geheiten den Rosantischen thienden. Mr. Wynant van Aernhem, doctor, soo alse Evert van Wilp, ridder ende Belya van Middachten, des voerscr. Heren Everts suster, te houden plach, ende alle versuym, tot desen dage geschiet, to guede gescholden.

Bron: Full text Stichtsche, Gaasbeeksche en Overijsselsche leenen, gelegen in Gelderland

=====
=====

Dit stuk tekst **IN ROOD** IS OVERGENOMEN IN M'SCRIPT KERKDIENAREN

Evert (I) van Wilp

● **Evert I**

De voorlaatste mannelijke telg van dit geslacht - Evert I in dit werk - is een zoon van Evert van Wilp en Belia van Wijhe. Laatstgenoemde stamt waarschijnlijk uit het geslacht van Wijhe dat Hof Wolfheze in leen heeft gehad.

Evert is gehuwd met Elisabeth van Arnhem van Rosande, geboren ≈ 1386 te Arnhem als dochter van Wijnand van Arnhem, die in de wandeling Belia wordt genoemd. Het paar heeft 3 kinderen: Evert, Belia en Margaretha of Margriet. Evert I bezegelt het verdrag, dat Hertog Arnold in 1429 sluit met de Utrechtse bisschop Rudolf.

Op 19-04-1436 verklaart Evert, en met hem vele anderen, het verbond tussen ridderschap, knechten en steden van het land van Gelre te bezweren en in 1437 bezegelt hij de verbondsbrief met Veluwe en neemt hij goederen in Wolfhees in bezit. In 1440 erkent Evert te hebben verkocht aan Johan, heer van Montfoort een halve hoeve land in het kerspel van Wilp en de koopsom te hebben ontvangen. In 1441 is hij gedeputeerde van Veluwe. In 1444 treedt hij op als getuige van de bisschop van Utrecht, wordt door hertog Arnold tot ridder geslagen wegens manmoedig gedrag in de slag tegen hertog van den Berg; tijdens de slag bij Linnich tussen Gelre en Gulik op en omstreeks 03-11-1444 wordt hij in de slag tussen Gelre en Gulik gevangen genomen, samen met 9 anderen van Gelre's elite.

Omstreeks 1446 treedt hij op als raad van de hertog van Gelre. Van 22-04-1446 dateert een akte, *houdende en ten overstane van den hertog gesloten compromis tusschen heer Evert van Wilp, ridder, en Walraven van Haeften*. Op 20-09-1456 wordt Evert door de Utrechtse bisschop David van Bourgondië met Wilp beleend. Er is ongetwijfeld een verband met het feit dat Filips van Bourgondië, in de 1^e helft van augustus tijdens zijn aanval op Deventer, zijn legerkamp in Wilp heeft ingericht; op 17-09-1456 wordt in het Huis te Wilp een verdrag gesloten tussen Filips enerzijds en Deventer en andere IJsselsteden en Groningen anderzijds, waarbij laatstbedoelden gehoorzaamheid beloven aan Filips's zoon, David, de nieuwe bisschop van Utrecht. In 1446 is hij ridder en raad van Arnold van Gelre. Hij ontvangt in zijn kamp bezoek van Catharina van Gelre en haar zoon Adolf die Philips' steun zoeken tegen echtgenoot en vader Arnold. Omstreeks deze tijd ligt een Bourgondisch leger nabij de kerk te Wolfhees, waarvan Evert de leenman is. Op 21-06-1457 verzoeken de rector en de universiteit van "Parisia" de stad Arnhem om Evert de Wilp en Winandus de Arnhem, prior van Monickhuysen en enkele anderen aan te sporen, een testament uit te voeren. In juni 1458 krijgt Evert een verzoek van Gelre om deputaat te worden, zoals zijn buurman Reinald van Homoet van Doorwerth het verzoek krijgt om deputaat van Veluwe te worden.

Op 20-06-1458 verzoekt Evert de stad Arnhem om bericht op hetgeen hij de afgevaardigden van de stad op de vergadering in "Begberge" heeft gevraagd. Op 01-07-1458 schrijft hij aan de stad Nijmegen en de afgevaardigden der hoofdsteden aldaar vergaderd, waarom hij niet ter dagvaart in Nijmegen is verschenen.

Op 24-01-1460 doet Evert, ridder, samen met Wynant van Arnhem uitspraak inzake de tweedracht, bestaande tussen Steven Ploich en heer Gerit Vaick, kanunnik van de Sint Walburgskerk in Arnhem, over een stuk land in de Cattenpoill; Steven laat dit stuk land aan Gerit.

Evert overlijdt in 1460. Zijn kinderen Evert en Margriet zijn in 1460 nog minderjarig, de leeftijd van Belia in dat jaar is niet bekend.

Als de broer van Elisabeth, Wijnand van Arnhem, in 1482 overlijdt zonder kinderen na te laten, gaat het goed Rosande op haar over.

280 Elizabeth van Arnhem, anders geheten van Wilpe weduwe, Evert van Wilpe, haar zoon, en Henrick Bentinck verklaren schuldig te zijn aan Claes van der Cruyss en Henrick van Monnichusen, huismeesters van de Broederschap, een bedrag van 400 Rijnse guldens, waarover zij gedurende 6 jaar een jaarlijkse rente zullen betalen van 1 penning voor elke 16 penningen, op nader omschreven voorwaarden

Datering: 1487 maart 17 [op Sent Geertrudendach Virginis in die Meerte]

Evert (II) van Wilp

● **Evert II**

Krijgsmān. Op 23-06-1468 steunt Evert Adolf van Gelre in de slag bij Stralen tegen Jan Van Kleef; op het slagveld 't Zand aldaar wordt hij door hertog Adolf tot ridder geslagen.

Op 06-03-1469 stelt Hertog Adolf een nieuwe ridderorde in en Evert en zijn oom Wijnand van Arnhem worden er samen met 11 anderen in benoemd. Nog in datzelfde jaar verschijnt hij als ridder op een Quartierdag van ridders en knapen. Omstreeks 1472 verloopt de oorlog van de hertog van Gelre tegen het huis van Bourgondiē bepaald ongunstig voor eerstgenoemde. In 1472 wordt Evert uitgezonderd van verzoening met Bourgondiē, maar op 12-05-1475 beveelt Karel van Bourgondiē, dat Everard van Wilp, die vroeger de partij van Adolf had gehouden, maar later in dienst van Bourgondiē was getreden en zich nu in het leger voor Nuis bevond, zal gelaten worden in het bezit der tienden van Arderbroek en Wilp, welke hij in pand bezat. Niet onmogelijk heeft deze mslag plaats in 1473, in welk jaar Arnhem wordt ingenomen door Karel de Stoute van Bourgondiē. Vanaf 1477 zijn de rollen omgekeerd. Karel de Stoute sneuvelt op 5 januari, de Bourgondische organen van bestuur en rechtspraak - en daarmee de Bourgondische ambtenaren - verdwijnen en vertegenwoordigers van de steden en de ridderschap vullen het ontstane machtsvacuūm op. Op 14-05-1480 geeft Henrick, bisschop van Monster, administrator te Bremen, "voirstender" van de landen van Gelre en Zutphen, aan heer Evert van Wylp, ridder, en zijn moeder Elizabeth tegen betaling van 340 guldens bescherming inzake de vete tussen de Oostenrijks-Kleefs-Egmondse en de Gelders-Zutphense partij.

Op 18-03-1481: Evert van Wylpp, ridder, aan bannerheren, ridderschap en steden van het graafschap Zutphen, te Zutphen bijeen ter dagvaart. Verzoek aan Harmen van Goey, pender te Voorst, te willen schrijven hem en zijn onderzaten van de schatting te willen vrijstellen, aangezien hij deze heeft afgekocht bij de bisschop van Munster. Op 23-09-1481 bevindt Evert zich als medebevelhebber van Stichtse troepen voor de stad Amersfoort in de oorlog van het Sticht van Utrecht tegen Holland.

Van 20-07-1482 dateert het volgende stuk: *Wij Engelbrecht Broeder te Cleve ende ter Marcke Ruwaert ende beschermer des lants van Utrecht, ende wy Burgemeysteren, Scepenen, ende Raide der Stat van Utrecht ende van Amersfoort maken condt allen luden. Also Heer Evert van Wilp Ritter sich hier te voeren in dienst onser vyanden gegheven, ende sich des also onse vyant bewesen heeft, ende t'selve geloift ende gesecht heeft niet meer te sullen geschein, so ist dat wy t'samentlick ende ytlick van ons bysonder, voor ons, onse bulperen, ende toestenderen, ende alle die gene, die wy machtich ende moigende syn, den selven Heeren Evert een alinge vaste soen gegont ende gegeven hebben, gonnen ende geven mits desen selven brieff, ende setten hem also, of by sich tegen ons ende den onsen niet bewesen noch daer tegen gedaen en hadde, beheltlicke des, dat by van den gelycken doen, ons ende den onsen soen halden, ende t'selve also nagaan sal. Des to oerkonde hebben wy Engelbrecht Brueder to Cleven ende ter Marcke, Ruwaert ende beschermer etc. onse segelen, ende wy Borgermeysteren, Scepenen, ende Raidt der Stadt ende Stede Utrecht ende Amersfoort, elcx onse Stadt segel secreet beneden aen desen brief doen hangen.* (A. Matthæus, 1738).

Op 09-10-1483 schrijft Rutt van Aken een maanbrief aan de stad Amersfoort tot betaling van het verschuldigde i.v.m. het knevelen van Evert van Wilp, ridder, maar op 14 oktober ontkent de stad Amersfoort aan de stad Arnhem iets schuldig te zijn aan Rut van Aken, ex schout van Uen.

Op 10-03-1484 is Evert hulder voor zijn moeder, wanneer zij, na het overlijden van haar broer, de tienden te Westervoort, grof en smal met alle toebehoren, verkrijgt.

Op 05-01-1485 bevestigen Elizabet van Arnhem, weduwe tot Wilp, Evert van Wilp, ridder, en Margariet van Wilp, met een tweetal borgen, hun verplichting tot betaling van een onbetaald gebleven jaarrente van 21 Rijnse gulden, door hun moeder respectievelijk grootmoeder Jutte van Leembeke, vrouw van Derck van Arnhem en anderen uit het veer en de waard te Malburgen verschuldigd aan de Zielbroederschap te Arnhem, ten behoeve van de maandagse spinding in de Moederkercke aan de armen. Zij verklaren ook, dat in geval van niet nakoming van deze verplichting is voorzien in leistung in een herberg te Arnhem en het verhalen van de vordering op de goederen van oorkonders in de ambten Veluwe en Veluwenzoom en in het schependom Arnhem.

Voorts zullen Elizabet, Evert en Margariet zich de toestemming van de hertog van Kleef, leenheer, van de betrokken goederen zien te verwerven. Tenslotte zegt het drietal toe te zullen zorgen voor een vervanger, indien één van hen zou overlijden, zonder dat dan diens erven overigens van hun verplichtingen in deze zullen zijn ontheven; het gaat hier om een al oude schuld, waarvoor, m.u.v. Belia, alle gezinsleden worden gecommiteerd.

8 Deken en kapittel van St. Peter tUtrecht erkennen in eeuwigdurende erfpacht gegeven te hebben aan heer EVERT VAN WYLP, ridder, de helft van het veer te Arnhem, op dezelfde voorwaarden als diens moeder ELIZABETH VAN ARNHEM die in pacht had, vermeld in den brief d.d. 1484 Mei 8 (Reg. no. 1123). Geïnsereerd in den brief d.d. 1499 Mei 17 (Reg. no. 1232)

Datering: 1496 October 27 [op Sente Symon ende Juden avont der Heiliger apostelen]

139 Elizabet van Arnhem, weduwe tot Wilp, Evert van Wilp, ridder, en Margariet van Wilp oorkonden dat ze, met Jacob van Essen en

Peter van Apeldoorn als borgen hun verplichting bevestigen tot betaling van een enige tijd onbetaald gebleven jaarrente van 21 Rijnse gulden, door hun moeder respectievelijk grootmoeder Jutte van Leembeke, vrouw van Derck van Arnhem en later van Johan van Alphen, heer tot Honepel, ridders, en daarna door wijlen hun broer respectievelijk oom Wynant van Arnhem, ridder, uit het veer en de waard te Malburgen verschuldigd aan de Zielbroederschap te Arnhem, ten behoeve van de maandagse spinding in de Moederkercke aan de armen, terwijl ze verklaren dat in geval van niet nakomen van genoemde verplichtingen is voorzien in leistung in een herberg te Arnhem en het verhalen van de vordering op de goederen van oorkonders in de ambten Veluwe en Veluwenzoom en in het schependom Arnhem, waarbij oorkonders voorts op zich nemen de toestemming van de hertog van Kleef, leenheer, van de betrokken goederen te verwerven en tenslotte toezeggen te zullen zorgen voor een vervanger, indien één der betaalplichtigen mocht overlijden, zonder dat dan diens erven overigens van hun verplichtingen in deze zullen zijn ontheven

Datering: 1485 januari 5 [op den Heiligen Dartiendachsavont, to Lattijn genoemtt Epiphania Domini]

ALLE BELENINGEN PACHTEN PRAEST OPNEMEN ?!?!?

Op 19-05-1498 verkrijgt Evert zelf deze goederen, na het overlijden van zijn moeder; zij zijn in elk geval vanaf ≈ 1382 in het bezit geweest van de families van Arnhem en van Wilp. Ook op 10-03-1484 krijgt Elisabeth om dezelfde reden de tienden, grof en smal met alle toebehoren, in het kerspel van Bennekom in het ambt van Ede, reeds sedert ca. 1382 in het bezit van de van Arnheims. Op 28-11-1488 treedt Evert op als Elisabeth's momber als deze een betaling doet aan haar zus Margriet van Broekhuizen. Evert verkrijgt de goederen op 19-05-1498 na de dood van Elisabeth. In 1484 verklaart Evert betreffende het goed De Brouckhorst in Wilp *dat hy dit goed ontfangen heeft van Hertog Adolf en by tyde van Hertog Carl van Bourgoignen ende vernyt dearop syn eedt 23 Aug. 1484*. Evert erft Rosande als zijn moeder op 19-05-1498 overlijdt en wordt er in 1500 mee beleend. **CHECK LAATSTE JAARTALLEN.**

In de 1490-er jaren steunt Evert de hertog van Gelre. In 1492 vergezelt hij Karel van Egmond bij diens intocht in Gelderland en in 1499 is hij een financier van de reis van hertog Karel naar Frankrijk.

Op 04-12-1500 verklaart Evert toe te treden tot het verbond, vermeld in de brief van 04-07-1499.

1503, 11 juli

Evert van Wylpe, ridder, oorkondt, als leenheer, dat Arnt die Heiden en zijn vrouw Lambrecht [Lamberta] hun goed „Donckersguet“ tot onderpand stellen voor de rente van 7 gouden Rijnse guldens uit [datzelfde] „Donckersguet“, in Tuilremarck kerspel van der Wolde, te betalen aan St. Annagilde.

Gegeven in den jair ons heren dusent vyfhondert ind drie sDinxdaeges post Translationis Sancte [sic] Martinii [sic] episcopi.

Afschrift (doorgestreept) in het Kopieboek

Hij wordt in 1503 door de heer van Hemmen beleend met Meinerswijk dat later een leen wordt van Rosande. Op 25-09-1504 dient hij bij de stad Arnhem een klacht in tegen de inname van zijn huis in Wilp door Lubbert van Keppel. Evert overlijdt op 12-03-1505 en Belia erft van hem.

In juli 1505 gaan volgens I.A. Nijhoff huizen en sterkten in Wilp voor hertog Karel van Gelre verloren aan de koning van Bourgondië. Tenslotte meldt Nijhoff nog dat slot Rosande *hetwelk in 1505 door den koning, als behoorende aan Everard van Wilp, in beslag genomen is.*

=====

Middachten, A. van en Belia van Wilp

In de tweede helft van de 15^e eeuw is Arend van Middachten de opperwildforster (maar al in 1402 wordt Henric van Middachten beleend *met het overste wildforsteramt in Veluwe mit allen sijnen toebehoren*). In 1475 is hij ridder en commandeur van St. Jan en raad van Gelre. In een acte van 14-12-1491 wordt Arnt Ridder genoemd en Raad van de Kon. Maj. (Philips de Schone).

Op 13-09-1465 worden de huwelijksvoorwaarden opgesteld tussen Arnt van Middachten en Belie van Wilp; als huwelijkslieden voor de bruid treden op Evert, haar broer, en Wijnand van Arnhem en Lubber die Heiden. Het

huwelijk wordt nog in 1465 gesloten; het is kinderloos gebleven. Arend is de Gelre-zaak toegegaan en heeft moeite met het gedrag van zwager Evert, wiens loyaliteit slingert van Gelre naar Bourgondië en terug. Maar ook zakelijke kwesties dragen bij aan een gespannen relatie tussen het echtpaar en Evert. Zo betaalt Arend in juli 1474 een som van 600 *averlensche koirforster rijsche gulden* aan Evert en zijn moeder Elizabeth, welk bedrag Arend schuldig was aan Wijnant van Arnhem, oom resp. broer van Evert en Elizabeth.

Voorts melden Arend en Belia op 16 januari 1480 dat zij een rente hebben verkocht uit hun goed en erf Ganssehuis in kerspel Wilp. Het echtpaar geeft aan dat het hier gaat om een leengoed van Evert en dat deze toestemming zou hebben gegeven tot de verkoop.

Maar op het archiefstuk is aangetekend: *Op perkament gecancelleerd met uith. Zegel in groene was van Aernt van Middachten dat vnn Evert van Wilp ontbreekt*. De kwestie wordt uiteindelijk geregeld op 18-10-1482.

Dan bekennt Arndt van Middachten dat *Elizabeth van Arnhem, vrouw van Wijlp en Evert van Wijlp, ritter, moeder en broeder van zijne vrouw Belie van Wijlp, hem voor hare medegave, zooals bepaald bij huwelijksvoorwaarden en vaderlijk versterf ingedaan heeft in de navolgende goederen: 1^e. een goed, gen. dat Ghansshuijs gelegen in het kerspel Wijlpp, voor 930 golden rinsche gl. 2^e . in twee stukken land gelegen in hetzelfde kerspel, gen. dat Wuerden en die Bemhorst, voor 250 golden rinsche gl. 3^e 200 golden rinsche gl. uit het huis, erve en goed to Wijlp, waarvoor 10 gl. rente jaarlijks betaald zal worden. Verder verklaart Arnt van Middachten dat Elisabeth van Arnhem hem voldaan heeft van hetgeen hem toekwam uit de nalatenschap van zijne nicht Elsbe van Middachten vrouwe van Raesfelde. Hebbende hij nu in het geheel ontvangen 2875 gl. ofschoon de huwelijksche voorwaarden een mede gave van 3500 gl hadden bepaald, hiermede stelt hij zich tevreden.*

1481 oktober 27 (up avent Symonis et Jude apostolorum)

Aerndt van Middachten, ridder, neemt van deken en kapittel in Zutphen voor vier pond in erfpacht een tiende uit de "Papenkuyll", gelegen bij zijn huis "then Weirde".

a) Oorspronkelijk (Inv. nr. 382). Het zegel van de oorkonder is verlor

Arend en Belia "tuchtigen" elkaar vaak en treden ook vaak als gezamenlijke contractpartners op. Arend en Belia hebben al een zakenrelatie met Steven van Zuylen van Nijveld als RDO landcommandeur, voordat in opdracht van Belia in 1501 het goed Wolfheze door de burggraaf van Montfoort aan de RDO worden beleend. Arend overlijdt op 15-08-1500 en wordt begraven op 18-08-1500, waarschijnlijk op Monnikhuizen. Belia is de erfgenaam van Evert II, wanneer deze in maart 1505 overlijdt.

Op 02-05-1505 maakt zij haar testament op. Daarin worden o.a. voorzieningen getroffen *ten behoeve van kerken en geestelijke gestichten en van bijzondere personen, bepaalt die selue vrome vrouwe van Middachten, dat alsulcke schulden ind testamenten, men noch schuldig is van wegen Heren Wynantz van Arnhem, oirs lieuen oehems, Lysbeth van Arnhem, vrouwe tot Wilp oere lieue moeder, Margrieten van Wilp oere lieuer suster, heren Euertsz. Van Wilp oers broeders, zeligher gedechtenisse, dye bewijslicke synen, dat men die betalen sall met Rosande ind Wilp ende mit dyen guederen dair to hoerende*. Executeur testamentair is Wijnandt van Arnhem.

Belia overlijdt op 6 mei 1505 en wordt conform haar laatste wil begraven in het klooster Monnikhuizen, door bijzetting in het graf van Arnt. Daarna ontstaat er strijd om de eigendom van de heerlijkheden Rosande en Wilp en overige delen van de nalatenschap van Evert. Dij strijd valt samen met - en wordt aangewakkerd door - de politieke ontwikkelingen later in 1505, zoals hiervoor kort aangestipt.

05-01-1485: Oorkonde van Elijsabet van Arnhem, weduwe tot Wilp, Evert van Wilp, ridder, en Margariet van Wilp dat ze, met Jacob van Essen en Peter van Apeldoorn als borgen hun verplichting bevestigen tot betaling van een enige tijd onbetaald gebleven jaarrente van 21 Rijnse gulden, door hun moeder respectievelijk grootmoeder Jutte van Leembeke, vrouw van Derck van Arnhem en later van Johan van Alphen, heer tot Honepel, ridders, en daarna door wijlen hun broer respectievelijk oom Wynant van Arnhem, ridder, uit het veer en de waard te Malburgen verschuldigd aan de Zielbroederschap te Arnhem, ten behoeve van de maandagse spinding in de Moederkercke aan de armen, terwijl ze verklaren dat in geval van niet nakomen van genoemde verplichtingen is voorzien in leisting in een herberg te Arnhem en het verhalen van de vordering op de goederen van oorkonders in de ambten Veluwe en Veluwenzoom en in het schependom Arnhem, waarbij oorkonders voorts op zich nemen de toestemming van de hertog van Kleef, leenheer, van de betrokken goederen te verwerven en tenslotte toezeggen te zullen zorgen voor een vervanger, indien één der betaalplichtigen mocht overlijden, zonder dat dan diens erven overigens van hun verplichtingen in deze zullen zijn ontheven.

Het huis en het goed Rosande worden ≈ 12-09-1518 door Wijnand van Arnhem verkocht aan hertog Karel, die hem daarvoor verzekert van een jaarrente uit de heeregulden en domeinen van de Veluwe.

Margriet van Wilp

Over haar is niet veel bekend. In januari 1485 is zij, met haar moeder en haar broer, betrokken bij de sanering van een oude schuld van 21 rijnse gulden, zie hiervoor onder Evert II. In 1492 is Wichman van Eimeren,

gerichtsman, mombler van "juffer Margriet van Wilp". In 1499 laat zij aan het klooster Marieëndaal een huis en hofstede aan de Coninckstraete in Arnhem. Blijkens het testament van Belia van mei 1505 is Margriet dan nog in leven.

VAN ZUYLEN VAN NIJEVELT.

Steven is landcommandeur RDO. Per 12-03-1509 raad van hertog Karel van Gelre.

Voor het eerst genoemd in 1265, Huis van Zuylen aan de Vecht.

Door huwelijk verbonden aan de geslachten van de burggraven van Montfoort.

Steven van Zuylen van Nijevelt verkrijgt in 1526 het huis ter Meer in Maarssen. Hij renoveert het huis, dat daarna Zuylenburch gaat heten.

=====

Ex:

EX: 0001 Graven en hertogen van Gelre, graven van Zutphen

Brief van (hertog Karel) aan scholt en stadsbestuur van Tiel betreffende een ten onrechte door Willem Gerardsz., burger van Tiel tegen heer Steven van Zuylen van Nyevelt, raad en landcommandeur van de Duitse Orde aangespannen procedure, 1520.08.11.

Brief (van hertog Karel) aan (Van Zuylen van) Nyevelt over de weigering van de hertog om iets te schrijven ten gunste van de gevangengenomen Joost van Swieten, 1522.11.26.

Brief van hertog Karel aan heer Steven van Zuylen van Nyevelt, landcommandeur van de Balije van Utrecht van de Duitse Orde met verzoek om uitstel van betaling te geven, 1523.09.11.

Inventaris

3. Chronologisch

1432-1457

885 Charterverzameling 0243

Johan zoon toe Homoet, Wisch en Dorenweerd verbindt zich, niets tegen den hertog te zullen ondernemen, maar denzelven, desgevorderd, met al zijne magt bij te staan, 1432 november 13 (1432. des donresdaigs na St. Martijnsdage episcopi). 1 charter

NB: (0001 Graven en hertogen van Gelre, graven van Zutphen).

1705 Persoonsgegevens ORA Veluwe

□ □ □ □

▫ Straeten, Peter - Opdracht - 14 juli 1562

Soort akte:	Opdracht
Datering:	14 juli 1562
relatie tot stuk:	overdracht van een molen en toebehoren te Oosterbeeck
Datum:	1562
relatie tot persoon:	momber van Anthonis van der Straeten
Achternaam:	Straeten
Tussenvoegsel:	van der
Voornaam:	Peter
Inventarisnummer:	588
Bladzijde:	86 r
Toegangsnummer:	0203 ORA Veluwe en Veluwezoom

=====

Ex: GA 2000 Oud Archief arnhem

Deken en kapittel van St. Peter tUtrecht erkennen in eeuwigdurende erfpacht gegeven te hebben aan heer EVERT VAN WYLP, ridder, de helft van het veer te Arnhem, op dezelfde voorwaarden als diens moeder ELIZABETH VAN ARNHEM die in pacht had, vermeld in den brief d.d. 1484 Mei 8 (Regest 1123). Geïnsereerd in den brief d.d. 1499 Mei 17 (Regest 1232)

Datering: 1496 October 27

=====

1233

FRIDERICH, heer tot Bronchorst en tot Borckloe, EVERT VAN HEKEREN, JACOB VAN HACKFORT, de vier hoofdsteden Nymegen, Ruremunde, Zutphen, Arnhem en de kleine steden Doesborch, Dottinckom, Lochom en Groll verbinden zich, om elkander bij te staan tot handhaving hunner rechten.

a. Oorspr. (Inv. no. 5818), met de geschonden zegels der oorkonders; alleen het zegel van Doesborch is ongeschonden. De zegels van den 3en, 4en en den 9en oorkonder zijn verloren. N.B. Door dezen zijn gestoken de brieven d.d. 1500 November 6 en December 4 (Regesten 1249 en 1250).

b. Afschrift in Inv. no. 1079, fol. 19

Datering: 1499 Juli 31

=====

1250

EVERT VAN WYLP, ridder, verklaart toe te treden tot het verbond, vermeld in den brief d.d. 1499 Juli 31 (Regest 1233), waardoor deze gestoken is.

a. Oorspr. (Inv. no 5818), met het zegel van den oorkonder.

b. Afschrift in Inv. no. 1079, fol. 20 verso

Datering: 1500 December 4

====

Deken en kapittel van St. Peter tUtrecht erkennen in eeuwigdurende erfpacht gegeven te hebben aan ANDRIES VAN WYSSENICH genaamd BELL, als voogd van zijne vrouw ADRIAEN, dochter van heer ADRIAEN VAN BROECHUYSEN, ridder, de helft van het veer te Arnhem, gelijk die na den dood van heer EVERT VAN WILP, ridder, eerst op de vrouwe van Middachten en daarna op vrouwe MARGRIET VAN AERNHEM, weduwe van heer ADRIAEN VAN BROECHUYSEN, ridder, was vererfd, en wel tegen een pachtsom en op voorwaarden, omschreven in den brief d.d. 1415 April 11

(Regest 553). Oorspr. (Inv. no. 2418), met het geschonden kapittelzegel

Datering: 1511 December 16

=====

De stad Arnhem aan heer EVERD VAN WILP, ridder, heer ARND VAN GHOIR en WILHEM VAN DOIRNICK, schatmeester in Veluwen. Verzoek, om eenige punten in acht te nemen bij het inzamelen van de schatting voor den hertog. Oorspr. op papier (Inv. no. 172a)

Datering: (14)46 December 21

=====